

PRIKAZ KNJIGE „NARAV DRŽAVE“ TOMISLAV DRETAR I JAKOV ERDELJAC

ANA PAULA NOVAK
Fakultet hrvatskih studija,
Sveučilište u Zagrebu
anapaulanovak6@gmail.com

Primjerna znanstvena monografija na specifičan način bavi se državom antiideologijski, te je tako predstavljena kao izvorno znanstveno djelo. Zahvaljujući naslovu, možemo vidjeti da se raspravlja o biti države. Na samom početku možemo vidjeti zanimljiv primjer u kojem nam je prikazan dijalog između Teeteta i Sokrata, gdje ga Sokrat pita: „Što je znanje?“, Teetet mu odmah krene nabrajati sve vrste znanja koje postoje, Sokrat ga na to prekine i kaže mu da nije konstatirao na vrste zanimanja koje imaju povezanost sa znanjem, već da je tražio samu definiciju znanja. Ista takva situacija je i s državom, kada bi nekoga pitali: „Što je država?“, vjerojatno bi napravio istu pogrešku kao i Teetet. Stoga je nemoguće prikazati narav stvari kao „faktografski prikaz zbiljnosti“ jer nas to neće dovesti do prikaza nekog bića, nego ćemo moći samo vidjeti fenomen unutar toga. Samo djelovanje države na čovjeka i čovjeka na državu javlja se kroz začetak države kao „stabilne zajednice“, odakle proizlaze ideje koje utječu kasnije na čovjekovu perspektivu. Pojam države i čovjeka je u stalnom suodređivanju. Nameće se pitanje: „Što je narav države?“. Velikani u prikazivanju pitanja o državi, zasigurno su Platon i Aristotel. Aristotel se sa svoje strane državi posvećuje kao konstrukcija temeljena na idealu, dok je Platon u razdoblju Države predstavlja kao pristup temeljen na iskustvu. Naime, kada je riječ o Aristotelu, njegova politička teorija nadovezana je na njegovu metafiziku i na taj način neodvojiva je od sistema.

Toma Akvinski, primjerice, u svom spisu *Što je politika*, daje svoje objašnjenje polisa koje je u skladu s Aristotelovom metafizikom. Država, odnosno polis, stoga je najsavršeniji oblik ljudske zajednice.¹ Autori, pak, navode da je prema Aristotelu za ostvarivanje prirodnih potencija potrebno aktualiziranje ljudskog uma, te da se stvaranjem države stvara okvir koji izdvaja čovjeka iz njegove osnovne datosti.² Autori se dotiču i djela *Ogled o čovjeku*, gdje uočavaju važnost države u razmatranju čovjeka. „Čovjekova priroda ispisana je velikim

1 Akvinski, T., „Što je politika“. str. 179.

2 Dretar, T., Erdeljac, J., „Narav države“. str. 42.

slovima u prirodi države.”³ Kada je riječ o teoriji ideja, najbolji primjer izvlačimo iz Hegelove filozofije, koja prikazuje državu kao ideju, gdje čovjek može imenovati ono dobro i ono loše. Zanimljiv primjer kod sukoba između objektivnih ciljeva države i subjektivnih htijenja imamo kod primjera liječnika koji mora otići raditi na zabačeno mjesto, jer tamo nema liječnika, a prema socijalističkoj doktrini univerzalni pristup zdravstvu je imperativ.⁴

Državu možemo podijeliti u takozvane tri kategorije: pravo, tradicija i kultura. Kroz ove kategorije spoznajemo ono što čini ideju života određene države, samim time i objašnjava prethodno navedena tri pojma. Kada je riječ o tematiziranju konkretnih egzistencijala, možemo govoriti o ravnopravnosti i jednakosti, gdje vidimo da je ravnopravnost vrsta aktualizacije jednakosti unutar kategoričko-idejnog okvira države. Njezinom se aktualizacijom stječe polje za potenciranje subjekata unutar neke ideje.⁵ Autori spominju i pravednost koja se u prvom smislu pojavljuje kao odluka koju odlučuje pravni sustav. David Miller kroz svoju knjigu *Pravda za zemljane* analizirao je tri načina kako možemo sagledati pravednost, to su: univerzalizam, kontekstualizam i konvencionalizam. Navodi se da univerzalizam može imati svoju ulogu u razmatranju pravednosti, ali ona u praktičnom smislu gubi na važnosti zbog rascjepa ideja. Konvencionalizam je za razliku od prethodno navedena dva načina skeptičan spram ikakve potencije analize u analizi pravednosti u aspektu trebanja.

Autori se dotiču i politike, gdje kažu da je upravo ona bitna kako ćemo percipirati ideju života, gdje bitnu ulogu igra i kvaliteta vođenja zemlje. Kod suverenosti pojavljuje se citat iz knjige *Metafizika i suverenost* gdje se objašnjava da država kao specifičan oblik političke zajednice ne postoji u ranijim razdobljima, između ostalog upravo zbog pojma suverenosti kao ideje trajne, impersonalne vlasti koja podrazumijeva da je država apstraktan i trajan oblik političke zajednice...⁶ Pravo, tradicija i kultura sagledavaju se po principu prirodne nužnosti, prikazane su kao ono što nastaje po čovjekovoj biti. Za kraj, sagledavamo državu kao umjetničko djelo. Država se nalazi u procesu stalnog razvoja, prema autorima ona ne može biti umjetničko djelo u punom smislu, postaje potpuna tek kada se sagleda u „katalogu povijesti”.

3 Cassirer, E., *Ogled o čovjeku*, str. 89.

4 Dretar, T., Erdeljac, I., „Narav države“, str. 82.

5 Dretar, T., Erdeljac, I., „Narav države“, str. 104.

6 Sunajko, G., *Metafizika i suverenost*, str. 202.